

הלכות ומנהגי חב"ד

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

יום רביעי

ו' בכסלו

מהיום בערב, מתחיל זמן קידוש לבנה למנהגנו.

יום שישי

ח' בכסלו

כשנשלם יום ז' בכסלו השנה, כבר מלאו שלושים יום ל'שאלת גשמים', ועל-כן מתפילת ערבית של יום חמישי בלילה ואילך, המסתפק אם שאל 'טל ומטר' אינו צריך לחזור?

(1) היממה השביעית מוזמן המולד – ראה 'התקשרות' גיליון 2 שוי"ע אדמו"ר סי' קיד סי"י, קצות השולחן סי' כא תנד.
סי"א, לוח כולל-חבי"ד ז' במרחשוון.

לזכות

האחים התמימים הדגולים לבית

דייטש

הרה"ח ר' זלמן, ר' יוסף, ר' אברהם-משה

וגיסם ר' גבריאל גופין שיחיו

ב"ה

התקשרות

קונטרס שבועי לאנ"ש חסידי חב"ד לחיזוק ההתקשרות לכ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל בהרה"ק רלו"י מליובאוויטש זצוקלה"ה נבג"מ זי"ע

שיחות • איגרות • פניני חסידות לפה"ש • הלכות, מנהגים וטעמיהם • ניצוצות • זמנים

תקצג

ערב שבת-קודש
פרשת תולדות
ראש חודש כסלו
ה'תשס"ו

יוצא-לאור על-ידי
מכון ליובאוויטש שעל-יד
צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

התוועדות חסידית

התוועדות חסידית היא בבחינת "טל אורות טליך" ■ היא מוזגת "רביעית" של חיים בחיי יום יום ומזככת את החיים הגשמיים ■ לקט זכרונות והתבטאויות, עם בוא חודש האור והחסידות

"כדי לרצות באמת, צריך לסגור את הדלת"...

הרבי אומר שכדי להגיע לפנימיות הרי זה על-ידי מסירות-נפש. מסירות-נפש זו נמסרת בירושה מאבות לבנים ולבני-בנים. זה ההפרש בין "מקיף" ל"פנימי". "מקיף" הוא מדריגה גדולה, אבל זה חיצוניות. "פנימי" הוא דבר יסודי ונמסר בירושה. חב"ד תובעת פנימיות, וכדי להגיע לפנימיות זקוקים לעבודה ויגיעה, והדבר צריך לעורר באדם שהרצון יהיה אמיתי.

בזמנים שעברו לא היו מרשים, גם לא לאברכים, להיכנס להתוועדות חסידית. כעבור שנים החלו להרשות להם להיכנס. אך על הרוצים להיכנס – לרצות באמת, וכדי לרצות באמת צריכים לסגור את הדלת, והטבע הוא שכאשר לא מרשים להיכנס – קיים אז הרצון להיכנס. ואילו אם הדלת פתוחה וכל הרוצה יכול להיכנס – הכניסה איננה כניסה פנימית.

(לקוטי דיבורים, כרך א"ב – מתורגם ללה"ק – עמ' 363-362)

טיהור האוויר ויצירת סביבה של אור

אחד מהעשרות הרבות של זיכרונות הילדות שלי הוא המחזה הבהיר, כשבאחד מלילות חנוכה, בשנת תר"נ, התאספו מורי החסיד רשב"ץ, החסיד ר' הענדל והחסידים ר' אהרון ור' יקותיאל מדוקשיץ והחסיד ר' זלמן, והפליגו בזכרונות ימי קדם, עת היו אברכים ונוסעים אל אב-הסבא, ה"צמח צדק". בתוך כך התרומם לפתע ממקומו החסיד ר' זלמן והחל לנגן ניגון ידוע של אב-הסבא, בו היה מתפלל מוסף של ראש-השנה. כל הנוכחים עמדו ממקומם והצטרפו לשירתו...

אח! כמה חיות ועידוד מביאה התוועדות חסידית כזאת. היא משרשת את כל החרולים מן החיים הבשריים ומוזגת "רביעית" של חיים בחיי היום-יום, כך שהיי השעה של חיי העולם הגשמי נעשים שונים לגמרי, זכים וטהורים יותר.

התוועדויות חסידיות כאלו מטהרות את האוויר ויוצרות סביבה של אור, מצביעות על דרכים בעבודת ה' יתברך ומעמידות את האברך על בסיס האמת, הנחקק במוחו ובליבו לעד.

(לקוטי דיבורים, כרך א"ב – מתורגם ללה"ק – עמ' 159-158)

חיות בהשכלה, בהבנה ובעבודה

אבי אמר לי ששמע מהסבא – הרבי מוהר"ש – מה ששמע מאביו – הרבי ה"צמח צדק" – מה ששמע מסבו – רבנו הזקן – על סיפורי הצדיקים שחסידים מספרים בהתוועדויות חסידיות, שהם בבחינת "טל אורות טליך" – סיפורי צדיקים מכניסים חיות בהשכלה, בהבנה ובעבודה.

(לקוטי דיבורים, כרך א"ב – מתורגם ללה"ק – עמ' 178)

מורה שיעור ללימוד היומי ברמב"ם

א' בכסלו ה'תשס"ו – ח' בכסלו ה'תשס"ו

יום	יום בחודש	ג' פרקים ליום	פרק א' ליום	ספר-המצוות
ו'	א' בכסלו	ה' איסורי ביאה. פרק יב-יד.	ה' חובל ומזיק. פרק ד.	מל"ת שני. שמו.
ז'	ב' בכסלו	פרק טו-יז.	פרק ה.	מל"ת נב. נג. נח. נד. שני. שס. שסא.
ח'	ג' בכסלו	פרק יח-כ.	פרק ו.	מל"ת קסא. קסב. מ"ע לח. מל"ת קס. קנח. קנט.
ט'	ד' בכסלו	פרק כא-כב. ה' מאכלות אסורות. בפרקים אלו. פרק א.	פרק ז.	מל"ת שג. מ"ע קמט.
י'	ה' בכסלו	פרק כד.	פרק ח.	מ"ע קנ. קנא. קנב. מל"ת קעב. קעד.
יא'	ו' בכסלו	פרק ה-ז.	ה' רוצח ושמירת נפש. בפרקים אלו. פרק א.	מל"ת קעג. קעה. קעו. קעז. קעח.
יב'	ז' בכסלו	פרק ח-י.	פרק ט.	מל"ת קעט. קפ. קפח.
יג'	ח' בכסלו	פרק יא-יג.	פרק י.	מל"ת קפא. קפב. קפד. קפה. קפג.

זמני השבוע *

תאריך	עלות השח"ס**		זמן וציצית ותפילין	זמני חזרת החמה	זמן ק"ש	חצות והלילה	מנחה גדולה	שקיעת החמה***	צאת הכוכבים
	ד' 120 לפני הזריחה	ד' 72 לפני הזריחה							
ו', א' בכסלו	4.19	5.08	5.30	6.30	8.55	11.30	12.00	4.35.8	5.02
ז', ב' בכסלו	4.20	5.08	5.31	6.31	8.56	11.30	12.00	4.35.8	5.02
ח', ג' בכסלו	4.21	5.09	5.31	6.32	8.56	11.31	12.01	4.35.8	5.02
ט', ד' בכסלו	4.21	5.10	5.32	6.33	8.57	11.31	12.01	4.35.8	5.02
י', ה' בכסלו	4.22	5.10	5.33	6.33	8.58	11.32	12.02	4.35.9	5.02
יא', ו' בכסלו	4.23	5.11	5.33	6.34	8.58	11.32	12.02	4.36.0	5.02
יב', ז' בכסלו	4.23	5.12	5.34	6.35	8.59	11.33	12.03	4.36.1	5.03
יג', ח' בכסלו	4.24	5.12	5.35	6.36	8.59	11.33	12.03	4.36.2	5.03

* הזמנים מתייחסים לאזור המרכז. באזור ההרים והעמקים יש שינויים שעשויים להגיע למספר דקות.
 ** לגבי זמן עלות השחר הנהוג בחב"ד קיימות שלוש דעות. הבאנו את הזמנים לפי הדעה המוקדמת ביותר והמאוחרת ביותר, וראוי להחמיר לפי העניין.
 *** זמני השקיעה כאן הם לפי השקיעה הנראית. אולם אדה"ז בסידורו (סדר הכנסת שבת) מכיר בשקיעה האמיתית, המאוחרת ממנה "בכמו ארבע מינוטי" (לשון אדה"ז שם). שיעור התלוי במיקום ובעונות השנה).

זמני הדלקת הנרות וצאת השבת

פרשת	ירושלים		תל-אביב		חיפה		באר-שבע	
	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש	דה"נ	צה"ש
תולדות	4.00	5.15	4.14	5.16	4.03	5.14	4.18	5.18
ויצא	4.00	5.15	4.14	5.17	4.03	5.14	4.18	5.19

עורך ראשי: מנחם-מענדל ברוך • עורך: שניאור-זלמן רודמן • הגהה: יוסף-יצחק איידלמן

מור"ל: מכון ליובאוויטש שיעורי צעירי-אגודת-חב"ד באה"ק ת"ו – המרכז

יו"ר: הרב יוסף-יצחק הכהן אהרונוב

כתובת: ת"ד 14 כפר חב"ד 72915, טל': 03-9607588, פקס': 03-9606169

ISSN 0793-7474 אינטרנט: http://chabad.org.il דואר-אלקטרוני: chabad@chabad.org.il

ב'תפילה עם הרבי¹⁹ הביא: סדר הנשיקה כנ"ל ב'ברוך שאמר'. ושם²⁰: מעבירים תחילה על עין ימין [פעמיים – מנהגי מלך] ואחר-כך על עין שמאל [פעם אחת – שם], ומנשקם.

כן נאמר שם²¹, שהרבי הביט בציצית [כנראה הכוונה: בכל הציציות] כשהגיע ל'וראיתם אותו'. וב'מנהגי מלך'²² פירט: לאחר אמירת "והיה לכם לציצית" (ונישוק הציצית) אינו משמיט הציציות מידו הימנית, כי אם מביט בהם בהתייבות "וראיתם אותו", ואחר-כך מצמיד ידו הימנית לידו השמאלית עד שמנשקם שוב [בתיבת 'אמת', פעמיים – שם], ולאחר שמנשק הציציות בפעם האחרונה – מביט בהם שוב, ורק אחר-כך משמיטם מידו.

מנהגו ל'מעשה: ההוראה לרבים היא כנרפס בספר-המנהגים (שהוא "ברפוס לרבים ולדורות" כדברי הרבי²³, ובפרט בנידון דידן, שכפי שמסר לנו הרה"ח ר' יהודה ליב שיחי' גרונר, ע"פ הוראת הרבי השמיטו חלק מן הרשימה, הרי שמה שהדפיסו – כולו שייך לרבים, אבל מה שחסר ברשימה מלכתחילה, דהיינו האחיזה בימין בפרשת ציצית, והרבי נהג בו, אין ראייה לשלול אותו), דהיינו:

א. אין מדייקים שיהיו הציציות "כנגד הלב" או "החזה".
ב. גם כשמגיעים לפרשת ציצית נשארות הציציות בין קמיצה וזרת של יד שמאל, וגם בין האמה והאגודל, ורק:

ג. לאמירת פרשת ציצית נוטלים (בנוסף לזה) את קצה פתילי הציציות ביד ימין.
ד. לאמירת התייבות "וראיתם אותו" (כלבד), אוחזים ביד ימין גם את הגדיל של שתי הציציות שלפניו המונחות באמצע הגדילים שביד שמאל.

ה. נושקים את הציציות שש פעמים, היינו באמירת תיבות: ציצית, ציצית, ציצית²⁴, אמת, קיימת, לעד²⁵.

ו. לפני כל נשיקה, מעבירים את הציציות²⁶ על שתי העיניים (ימין ואחר-כך שמאל) [ואחר-כך על השפתיים].

נודה לכל מי שבידו להעיר על שינויים כלשהם בפרטים האמורים, וימסור זאת למערכת 'התקשרות' כדי לזכות את הרבים.

נשיקה כמנהגו. וצ"ע מה מיוחד בכף-החיים דווקא]. זאת בניגוד למסופר בסי' אישכבתא דרבי' שם, שאדמו"ר מהורשי"ב נייע (ובהערה לב הוסף: גם אדמו"ר מהורשי"ב נייע, רוב אנשי) לא היה נוהג קודם הנשיקה ליתן הציציות על שתי עיניו כמו שנוהגים העולם.

19) אות טו.
20) עמ' 7 ס"ב.
21) אות יז.
22) שם ס"ו.

23) 'מאוצר המלך' ח"א עמ' 362.

24) 'ובכל פעם שמוכרי ציצית – ינשקם' חסד'לאברהם ס"ק ב (הובא בכף-החיים ס"ק יח ובקצות-השולחן יט,כה). 'אמת' מוזכר גם בקצות-השולחן בהערות שבסוף ח"א לסעיף הניל, וב'דברי אהרן' (מנהגי קרלין), [ובסי' 'ציצית – הלי פסוקה' במקורות הלכה פסוקה' סי' כד ס"ה הערה *23 תמה מה המקור לזה, ואף הציע לבטל זאת (!) מאידך ראה בסי' איש"י ישראל פ"כ העו' כז שגם אחרים נוהגים כן]. 'לעדי מופיע בשו"ע אדמוה"ז מכתבי הארז"ל כמובא לעיל. רק על 'קיימתי לא מצאתי לעי"ע מקור או מקבילה. אבל עי"פ המובא (בשו"ע אבן-השוחם סי' ס בפתוחי-חותם ס"ק ג, משער-הכוונות דרוש ח מדרושי קיש), שהשלמת המלכות היא עיי הציצית (נה"י דז"א), ולכן מנשקים ב'ודבריו (מל' חיים (יסוד) וקיימתי (נו"ח)...', עיישי, אולי זה מסביר השייכות לתיבות אלו: אמת קיימתי לעד.

25) ספר-המנהגים עמ' 11 מהיהוים יום' (הניל הערה 11).

26) כנראה – ביד ימין, כפי שנהג הרבי.

חודש של ניסים

חודש כסלו הוא זמן של גילוי חדש בתורה, גילוי פנימיות התורה – וזוה

נמשך גם בעולם, שבחודש כסלו מאיר בעולם גילוי חדש, עניין הניסים

כאשר קובעים עיתים לתורה גם בזמן שעוסקים בענייני העולם, וזוה

לננים וננות, צאן ובקר משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו

א. אודות חודש כסלו איתא שהוא כמו חודש סיון¹: סיון הוא החודש השלישי מניסן, שגם הוא ראש-השנה, כדאיתא במשנה², וכמו כן חודש כסלו הוא חודש השלישי מראש-השנה שהוא בתשרי.

החילוק בין ניסן לתשרי הוא:

ניסן עניינו עבודת הצדיקים, שהרי יציאת מצרים עניינה גירות³, וגר שנתגייר כקטן שנולד דמי⁴, היינו, שאין לו שום הטאים ושום עניינים שאינם כדבעי, להיותו כקטן שנולד⁵. וחודש סיון הוא החודש השלישי מניסן, הוא הזמן של מתן-תורה.

ותשרי עניינו עבודת בעלי-תשובה⁶. וכסלו שהוא חודש השלישי מתשרי, עניינו מתן-תורה – הגילוי דפנימיות התורה.

וכמו בעניין התשובה, עם היות תשובה למעלה מתורה⁷, שלכן מועילה התשובה על

עניין שפגם בתורה, מכל-מקום, עניין התשובה גופא נלקח מהתורה⁸ – כן הוא גם בעניין גילוי פנימיות התורה שבחודש כסלו, שעניין זה גופא נלקח גם ממתן-תורה שבסיון. והיינו, לפי שבשעת מתן-תורה בסיון ניתנו כל ענייני התורה⁹, ואפילו התורה שמישיה ילמד ויגלה, שזהו עניין הכי עמוק בתורה, כדאיתא במדרש¹² שהתורה דעכשווי הבל היא לגבי תורתו של משיח – גם זה ניתן בשעת מתן-תורה בסיון.

אבל אף-על-פי-כן, היתה פנימיות התורה בעולם במתן-תורה שבסיון, והגילוי דפנימיות התורה הוא בחודש כסלו, חודש השלישי מחודש תשרי שעניינו עבודת התשובה, שאז, בחודש כסלו, הוא הגילוי דפנימיות התורה והפצת המעיינות חוצה, שזוהי ההכנה לגילוי המשיח¹³.

1) סעיפים א-ב הוגהו על-ידי כ"ק אדמו"ר (כאדיש), ונדפסו ב'לקו"ש ח"א עמ' 75 ואילך. במהרהורו זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

2) ראה גם ת"מ ח"ג עמ' 114. וש"נ.

3) ר"ה ב,א.

4) ראה גם ת"מ ח"ד עמ' 41. וש"נ.

5) ראה יבמות מו,א-ב.

6) שם כב,א. וש"נ.

7) ראה לקו"ש ח"ה עמ' 121. וש"נ.

8) ראה סה"מ תרנ"ו עמ' שנו. ועוד.

9) קה"ר רפ"ב. פי"א, ח.

10) ראה אגה"ק דהבעש"ט (כתר-שם-טוב

11) ראה אגה"ק דהבעש"ט (כתר-שם-טוב

ב. מצד זה שחודש כסלו הוא זמן של גילוי-תורה, גילוי חדש בתורה, שנתגלה פנימיות התורה – מצד זה נמשך גם בעולם, שבחודש כסלו מאיר בעולם גילוי חדש, עניין הניסים.

תורת החסידות מבארת היטב את העניין, שבאמת גם הנהגת הטבע הוא עניין של ניסים¹⁴, אלא החילוק הוא שטבע הוא גילוי שישנו בתמידות, ומצד ההרגל לא ניכר הנס, ועד שיכולים לחשוב שזוהי בירה בלא מנהיג חסיד-שולום, אבל כשבא נס, שלא רגילים בו, הרי זה בגילוי. והיינו, שעניין הניסים הוא גילוי חדש.

וזהו שכסלו הוא חודש של ניסים – דכיוון שזהו זמן של גילוי חדש בתורה, ואסתכל באורייתא וברא עלמא¹⁵, הרי זה נמשך גם בעולם, שגם בהנהגת העולם הרי זה זמן של ניסים, גילוי חדש.

ולכן היה בחודש כסלו הנס דחנוכה, שהנס היה בשמן – רזין דרזין¹⁶ – והוא גילוי נעלה ביותר. וכמו שכתב הרמב"ן¹⁷ בשם המדרש¹⁸ שהקב"ה אמר לאהרן "שלך גדולה משלהם", שגדולה הנוכה נעלים יותר מנרות המקדש, כיוון שגדולה הנוכה אינם קיימים לעולם, ונרות חנוכה קיימים לעולם.

וכמו כן היה לאחר זה הנס ד"ט כסלו, דהפצת תורת החסידות, שגם זה עניין שקיים לעד ולעולמי עולמים, כיוון שהפצת מעיינות החסידות היא כלי והכנה לגילוי המשיח.

ג. והנה, ההמשכה על ענייני החודש מתחילה בשבת מברכים, שבו מברכים את החודש שיהיה לטובה ולברכה, "לחיים ולשלום לששון

ולשמחה לישועה ולנחמה"¹⁹.

ובנוגע לעניינינו – חודש כסלו, שבו נמשכים לא רק עניינים טבעיים אלא גם עניינים ניסיים שלמעלה מהטבע – הרי בעמדנו בשבת מברכים חודש כסלו, ובפרט כשנמצאים כבר לאחר המולד, צריכים לברך את החודש שהחל משבת מברכים יהיו הטובה והברכה, חיים ושלום ששון ושמחה ישועה ונחמה, לא רק בעניינים טבעיים, אלא גם בעניינים ניסיים.

והיינו, שכל העניינים שצריכים להעשות בחודש זה, שבתוכם יש גם עניינים כלליים הנוגעים לכל השנה – יהיו כולם לטובה בדרך שלמעלה מהטבע, כך, שאפילו אם על-פי טבע ושכל אין לזה מקום, יהיה זה באופן שלמעלה מהטבע²⁰, והיינו, שגם העניינים שלמעלה מהשתלשלות יומטכו למטה מעשרה טפחים בטוב הנראה והנגלה.

* * *

ד. בנוגע להעניין דהשגחה פרטית המדובר לעיל בהמאמר (ד"ה "מים רבים")²¹ – הרי אף-על-פי שרבינו הזקן הביא ראיה מדברי הגמרא²² "ר' יוחנן כי הוזה חזי שלך אמר משפטך²³ תהום רבה" (שזימנת שלך לשפוט ולעשות נקמתך בדרגת הים להמית המזומנים למות), שמוזה מוכח שיש דין ומשפט אפילו על דגים, ולא רק על המין הכללי אלא גם על פרטי הדגים, מכל-מקום, ישנם שיטות נוספות בעניין זה, וישנם הסוברים שהשגחה פרטית היא רק על מין המדבר, ומצינו שגם שיטות אלו הובאו אפילו בדבריהם של כמה

אחר-כך מצרפים ציצית כנף השמאלי דלאחריו, אחרי זה ציצית דכנף הימין, ואוחזים אותם בין קמיצה לזרת דיד שמאל¹¹.

"סדר לקיחת ואחיות הציציות לקריאת-שמע, אף שכבר נדפס¹², אבל לא ברורים כל הפרטים¹³ שבו, אשר על כן ארשום מה שראיתי הנהגת כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) בזה¹⁴:"

"לוקחים שתי הציציות שלפניו בידו השמאלית, בין האצבעות של אגודל ואמה (כי שם הוא המקום שמסדרים כל הארבע ציציות כדלקמן) ישר זה אצל זה, אחר כך לוקחים ציצית אחת מאחוריו, של שמאל, ונותנים אותה אצל השתי ציציות הנ"ל מהשמאל, אחר-כך לוקחים הציצית הרביעית מלאחוריו, התלויה מצד הימין, ומצרפים אותה להשלוש ציציות הנ"ל לצד הימין שלהם (זאת אומרת אשר הארבע ציציות המונחים אצלו בין שתי האצבעות הנ"ל המה ממש באותו הסדר כמו שהמה תלויים בהטלית כמו שהוא מלובש בהם: שתי ציציות לפניו, ולאחריו שתי ציציות אחת מימין ואחת בשמאל, כאילו שהמה מקיפים את השתי ציציות שלפניו).

"אחר-כך לוקחים הארבע ציציות כמו שמסודרים כנ"ל בתוך היד, ומוציאים אותם לחוץ בין זרת וקמיצה, אחר-כך מדלגים שתי האצבעות קמיצה ואצבע ומכניסים את הציציות לפנים תוך כף היד בין האצבע לאמה, ומשם מוציאים אותם לחוץ בין האמה לאגודל,

"וככה אוחזים אותם כמו שמסודרים כנ"ל כל משך אמירת הקריאת-שמע גם בעת נשיקת הציצית, רק באמירת 'וראיתם אותם' אוחזים בידו הימנית הב' ציציות שלפניו המונחים באמצע¹⁵, אבל כמו שמסודרים כנ"ל¹⁶."

אמנם בוידאו 'תפילה עם הרבי'¹⁶ מופיעים פרטים נוספים: כשהיה כ"ק אדמו"ר מגיע לפרשת ציצית, היה נותן להציציות להישמט מכף ידו השמאלית (אבל נשארין הן בין הזרת לקמיצה דיד שמאל) ותופסן בידו הימנית (בין האגודל והאצבע הסמוכה לו). וב'מנהגי מלך'¹⁷ פירט יותר: נוטל ד' הציציות ביד ימינו (כאופן ש)משאיר את תחילתם – סמוך לקשר – בין האצבעות 'קמיצה' ו'זרת'.

ואחר-כך בספר-המנהגים: "נוהגים להעביר הציצית על העיניים קודם כל נשיקה"¹⁸.

11) קטע זה נעתק מיהיום יום' כב סיוון, כאמור בהערה שם.

12) הכוונה כנראה לקטע הקודם, שפורסם כבר לקראת שנת תשי"ג.

13) ועדיין נשמט מרשימה זו לגמרי (ואף מספר המנהגים בכלל) הפרט דאחיות שתי הציציות ביד ימין לפרשת ציצית, כפי שנהג כ"ק אדמו"ר מהורש"ב (לפי ספר 'אשכבתא דרבי', מהדורת תשל"ו עמ' 54) וכפי שנהג הרבי כדלהלן.

14) כאמור שם בהערה, זהו [קטע מ]רשימת הרה"ח ר' אליהו סימפסון ע"ה. הרשימה בשלימותה נדפסה ביכפר חב"ד גיליון 555. הפרטים נעתקו גם בסי' ציצית – הלכה למעשה, מהדורת תשנ"ה, פי"ט ס"טו.

15) כנראה הכוונה שלוקחים את הגזיל (החוליות) שלהן כפי שמונט שם, כי קשה למצוא את הענף בין שאר הציציות.

16) בחוברת הנלווית: עמ' 11 אות טו.

17) עמ' 18 ס"ה.

18) ובהערה זו: "מנהג כ"ק אדמו"ר שליט"א. וראה כ"החיים סי' כד ס"ק יד" [שם הביא זאת מקיצור שלי"ה, יד אהרן בשם מצת שמורים, א"ר וכו'. לעיל הובא מנהג זה משו"ע אדמו"ר, בהע' 7 הובא מקורו מבעל העיטור, ובהערה 8 משער הכוונה – בכולן קשורה ההעברה על העיניים לפסוק 'וראיתם אותם' ובשער הכוונות לתיבות 'יולא תתורו', אך לא לכל

(* אגב, ספר זה לא נזכר כלל בספר-המנהגים ובשיחות ובהערותיהם כשמביאים את הנהגת כ"ק אדמו"ר מהורש"ב נ"ע, אע"פ שחספר עצמו נדפס ע"פ הוראת הרבי (ככתוב שם בידברים אחדים בעמ' VIII), והוא כתוב בצורה יסודית יותר מכל הרשימות דאז, וכולל הרבה פרטי מנהגים של רבותינו ושל אנשי בכלל וכן דיונים במקורם בנגלה ובקבלה וכו', בשעתו רצו העורכים להכניס מנהגים שונים משם לתוך 'ספר-המנהגים' (והרבי שלל זאת, באומרו: 'אלו מנהגי חב"ד? מנהגי חב"ד הם רק מה שביק מ"ח אדמו"ר אישר', בשם הרה"ח ר' מנחם זאב ש"י גרינגלאס).

אחיזת הציציות* בקריאת-שמע

מאת הרב יוסף-שמחה גינזבורג

סדר לקיחת ואחיזת הציציות בקריאת-שמע, ונשיקתן בפרשת ציצית:

בשולחן-ערוך אדמו"ר הזקן כתב: מצווה לאחוז הציציות בידו השמאלית כנגד ליבו בשעת קריאת-שמע... ויש מי שאומר שיאחז אותם בין קמיצה לזרת של שמאל³, וכשיגיע לפרשת ציצית יקחם בידו הימנית ויביט בהם, ויהיו בידו עד שיגיע ל"נאמנים ונחמדים לעד", ואז ינשק הציציות ויסירם מידו⁴.

ולהלן הוסיף: "יש נוהגין להסתכל בציציות כשמגיע ל'זראיתם אותי' וליתן אותם על העיניים, ומנהג יפה הוא וחובבי מצווה. וגם נוהגין לנשק הציציות בשעה שמסתכל בהן, והכל הוא חיוב מצווה".

בספר ההמנהגים⁵ נרפס: "לאמירת 'הביאנו לשלום כו'⁶ מחברים תחילה שתי הציציות דלפניו,

* בכמה מקומות שנדפסה במקורות המילה 'ציצית' כשהכוונה ל'ציציות', תוקנה הלשון כאן ל'ציציות' ללא ציון נוסף. 1) ס"י כד ס"ד.

2) במהדורה החדשה צויין: הגהות מיימוניות הלי ציצית פי"ג אות פ, ממדרש תהלים לה, ב (שם נזכרו שני הפרטים: הן יד שמאלית, והן כנגד הלב). בשער הכוונות (דרוש ח מדרושי כוונת ק"ש) מזכיר גי' יד-שמאל 'יותניחם על ליבך'. ולעיל (סוף דרוש ה' מדרושי הציצית) הלשון: 'יושימם כנגד החזה והלב'. ובשו"ע מכתבי האריז"ל 'אבן שהם' (שם, בפיתוחי-חותם אות ב) הקשה, הרי הלב הוא תחת החזה; ופירש הכוונה, שישים כנגד החזה כי שם מקום גילוי הארת החסדים, ויכוון במחשבתו כנגד הלב (לשעבר הלב לעבודתו יתברך), עיי"ש (בעניין זה ולב ראה גם בסידור רבינו זקן עם ציונים והערות (ראסקין), עמי תעא הערה 15). להלן בספר ההמנהגים לא נזכר פרט זה כלל. וכנראה שהרבי לא דייק בזה.

3) ביים של שלמה; (יבמות פי"א סו"ס ג) כתב לאחוז הציציות [רק שתיים שלפניו. ראה אישי-ישראל פי"ב הע' כג. במג"א ובשו"ע רבינו כתבו סתם, אבל בכתבי האריז"ל הנייל מפורש שצ"ל כל הארבע] "סביב קמיצה לזרת". פרט זה לא נזכר בכתבי האריז"ל הרגילים, להרה"צ מבוטשאטש כאן, ובמג"א ס"ק א בשם סדר ברכות "בין קמיצה לזרת". פרט זה לא נזכר בכתבי האריז"ל הרגילים, אבל מובא בברכ"י יוסף ועוד אחרונים, ומקורו מגורי האריז"ל (כף-החיים ס"ק ט).

4) מג"א שם בשם כתיבי האריז"ל (פרי עץ חיים שער ק"ש פי"ט). אלא ששם ובמג"א כתבו "גם ביד ימין", וקשה למר שזו גם כוונת שו"ע אדמו"ה, ובפרט שסיים 'יוסירם מידו' (ולא — מידו). להלן יובא שהרבי נהג כמג"א, אם כי בספר ההמנהגים נשמט פרט זה.

5) סעיף ו.

6) סמ"ק מצוה כח (מלבד מצות ציצית, מונה הסמ"ק את ההסתכלות בציצית כמצוה בפ"ע במניין המצוות!); רבינו יונה (ספר-היראה, מהדורת אשכול ס"י קסה), שו"ת ריב"ש ס"י תפו בשם רבו ר' פרץ כהן. המנהג ס"י לט (באר הגולה בשו"ע השלם, וחבל שרובם לא צוינו במהדורה החדשה של שו"ע אדמו"ה).

7) מקורו (נשמט מהמהדורה הנייל) בטור בשם בעל-העיסור (ציצית, שער ב ח"ג).

8) דרכי-משה, סוף הסימן. ולשון שער הכוונות (דרוש ח מדרושי כוונת ק"ש) בקשר לשלושת הפרטים הללו: "...ותבט ותסתכל בהם בכל פרשת ציצית, ובהגיעך אל פסוק 'זראיתם אותי' וזכרתם או תסתכל בהם שתי פעמים פעם אחר פעם..., ובהגיעך אל יולא תתורו או תנשק הציציות בפ"ך ותשימם על-גבי העיניים שלך..." (דלא כמנהגנו).

9) עמי 10.
10) לשון שער-הכוונות (עניין כוונת יוצר וק"ש): "...ובאומרוך 'מארבע כנפות כל הארץ' [בעצרת-זקנים ס"י] ס"ק א, בשו"ע השלם) כתב שדי הציציות הן די כנפות הארץ — המלכות] תקבץ הארבע ציציות בידך שמאלית, ונתני ידך השמאלית בהיותה אחוז ארבע הציציות כנגד הלב שהוא בשמאל...". בנוסח דשם אין התיבות 'הביאנו לשלום'.

מקובלים²⁴. ישראל.

אבל כבר נתקבלה שיטת הבעש"ט²⁵, ובהקדמה — שעל-פי תורה, "דינא שהשגחה פרטית היא לא רק על מין המדבר, דמלכותא דינא"²⁶, היינו, שדין המלכות יש לו תוקף של דין תורה, אבל²⁷, במה דברים אמורים, שעל כולם משגיח הקב"ה בהשגחה

תורת החסידות מבארת היטב, שנאמת גם הנהגת הטבע הוא עניין של ניסים, אלא החילוק הוא שטבע הוא גילוי שישנו בתמידות והנס אינו ניכר

פרטית. וככל העניינים שבתורת הבעש"ט שנתבארו בתורת חסידות חב"ד — נתבאר גם עניין זה בפרטיות בתורת חסידות חב"ד.

וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר באחד ממאמריו²⁸ בעניין השגחה פרטית על-פי שיטת הבעש"ט, שלא זו בלבד שגלגולו של עלה ממקום למקום הוא בהשגחה פרטית, אלא עוד זאת, שגם אופן גלגולו, אם על-ידי רוח או על-ידי רגלי אדם או בהמה, הוא גם בהשגחה פרטית, והיינו, שזהו עניין שנוגע לרצון העליון, ולשלימות הכוונה.

וכיוון ש"אסתכל באורייתא וברא עלמא", הרי מוכן שעניין שאין לו מקום בתורה, אין לו מקום גם בעולם. ולא תועיל עקשנותו של פלוני, שכן, כיוון שעל-פי תורה אין לזה מציאות, הרי גם בעולם אין לזה מציאות.

ובאשר לעקשנות — סיפרתי כבר פעם²⁹ הסיפור אודות אדמו"ר מהר"ש, שכאשר היה צריך לנסוע ברכבת, היו מודיעים על כך מליובאוויטש, והרכבת היתה ממתינה לבואו. ופעם אירע שהפקיד הממונה רצה להראות רמות רוחו והורה על נסיעת הרכבת מבלי להמתין לבואו של אדמו"ר מהר"ש. ובמשך כמה ימים הגיעה ידיעה — ממקום גבוה יותר — שהפקיד הנ"ל מפוטר משרתו...

והנה, אף-על-פי שנוגע כל פרט ופרט, מכל-מקום, כשמדובר אודות סדר המלכות מצינו שאמרו חז"ל²⁷ "הווי מתפלל בשלומה של מלכות", ולא נאמר בלשון יחיד (בנוגע להמלך)²⁸, כי, מה שנוגע בהמלכות הוא רק כללות סדר המלוכה, ועל זה צריך להתפלל כו', אבל בנוגע להפרט (מלך פלוני) — הרי זה יכול להתחלק ולהיות באופן היותר טוב לבני

24) ראה רשימה "השגחה פרטית" — אג"ק ח"א עמ' קסח ואילך. וש"נ.
25) ראה בארוכה כתר-שם-טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סקע"ט ואילך. וש"נ.
26) סה"מ תרפ"ו עמ' קנו. וראה גם תו"מ ח"ד עמ' 157 ואילך. וש"נ.
27) אבות פ"ג מ"ב.
28) ראה הגהות הגר"א (סקל"א) לשו"ע שבהערה 30.
29) גיטין י"ב. וש"נ. וראה אנציק' תלמודית בערכו. וש"נ.
30) ראה תשו"ע חו"מ סס"ט ס"ח.

זה מצד "קרומקייט", ואין לילך בדרכים עקומות. ומה שטוענים בנוגע לחילוף האישים שאין לזה מקום על-פי חשבון – אין זה נוגע לנו. לנו לא נוגע החשבון, כי אם הבפועל, ובמילא, אם יש לזה מקום בחשבון – יהיה הדבר על-פי חשבון, ואם אין לזה מקום בחשבון – הרי חודש כסלו (שבו עומדים עתה) הוא סדר של ניסים שלמעלה מהחשבון.

* * *

ז. בתפילת מנחה מתחילים לקרוא פרשת ויצא – "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה". וככל ענייני התורה יש גם בעניין זה פשט, רמז, דרוש וסוד, ולא באופן שהם ד' תורות, שהרי התורה היא "תורה אחת", כיוון שכל ד' העניינים דפשט רמז דרוש וסוד קשורים זה בזה.³⁷

ז. ובנוגע לפועל:

כיוון שכל העניינים צריכים לבוא בטוב הנראה והנגלה, וכפירוש הבעש"ט³² על פסוק³³ "עזוב תעזוב עמו", שאין לשבור את הגוף על-ידי תעניות וסיגופים, אלא לבררו ולזככו ולהעלותו – צריך להיות העניין ד"היטב איטיב עמו"³⁴ באופן כזה שגם הגוף ונפש הבהמית יסכימו שזהו טוב, וההסכמה תהיה (לא מצד קבלת עול, אלא) מצד זה שמשיגים ורואים בעיני בשר שזהו טוב. ובפשטות – שכל העניינים השייכים לבני-ישראל, הן בנוגע לתורה ומצוות, והן בנוגע לעניינים הגשמיים ואפילו בנוגע לעניינים חומריים, יהיו כולם בטוב הנראה והנגלה. ובעמדתנו בחודש כסלו – הרי גם העניינים שאין להם מקום בטבע יומשכו למטה מעשרה טפחים בטוב הנראה והנגלה.

וכמו כן יהיה גם החילוף הנ"ל לטוב³⁵ – עד כמה שיכול להיות טוב באומות העולם, ויקויים הייעוד³⁶ "וראו כל עמי הארץ כי שם הוי' נקרא עליך ויראו ממך", היינו, שכל עמי הארץ יראו את מעלתם של בני-ישראל, שיש

31) ראה שיחת ש"פ עקב, כ"ף מנחם-אב תשט"ז ס"ג (ת"מ חי"ז עמ' 144). וש"נ.
32) ראה כתר-שם-טוב (הוצאת תשנ"ט) בהוספות סכ"א. וש"נ (נעתק ב"היום יום" כח שבט).
33) משפטים כגה.
34) וישלח לבג.
35) ראה גם שיחת ש"פ בראשית (התועדות ב) ס"יא (ת"מ חי"ח עמ' 131).
36) תבוא כחי.
37) ראה לקו"ש חי"ח עמ' 187. הכ"א עמ' 36. וש"נ.
38) פרש"י ויצא כט,יא.
39) וישלח לבג.
40) פרש"י עה"פ.
41) שם, ו ובפרש"י.
42) ויק"ד פל"ו, ה. פרש"י ויחי מז,לא.
43) פרש"י ס"פ נח.

לכן הטעם בתיבת "יין" הוא מרכא כפולא, לרמזו על החיבור וההתכללות של חסד וגבורה. (תורה אור, פרשת וישלח, דף כה,ב)

ראה ריח בני... ויתן לך האלוקים (כו, כז-כח)

מכאן רמז שב'הבדלה', קודם אמירת "וייתן לך", מברכים על הריח.

(אור-התורה, דף קנא)

ראה ריח בני כריח שדה (כו,כז)

בשעה שנכנס אבינו יעקב אצל אביו - נכנסה עמו גן-עדן. הדא הוא דאמר לו ראה ריח בני כריח שדה (מדרש רבה)

מנין הכיר יצחק שריח זה הוא של גן-עדן?

רו"ל אמרו (במדרש והובא בריב"א בריש פרשתנו), שיצחק עלה לגן-עדן לאחר העקדה ונשאר שם שנתיים. נמצא אפוא כי הכיר היטב את ריחו של גן-עדן.

(לקוטי-שיחות)

ראה ריח בני כריח שדה (כו,כז)

מלמד שהראה לו הקב"ה בית-המקדש בנוי וחרב ובנוי. ראה ריח בני - הרי בנוי, כמד"א ריח ניהוחי תשמרו. כריח שדה - הרי חרב, כמד"א ציון שדה תחרש (מדרש רבה)

"ראה ריח בני" – בזמן הבית, ריח הניחוח של הקרבנות הוא בבחינת ראייה ממש, שהיו רואים את האש שלמעלה שהייתה רבוצה על המזבח, ובלשון הזוהר ("א"א ו) "אריה דאכיל קורבנין" (אריה אותיות ראייה).

"כריח שדה" – בזמן הגלות אין קרבנות ממש, אבל עדיין יש בחינת "ריח ניהוח" מ"הקרבנות" נפש הבהמית לה' יתברך, בזמן התפילה.

(אור-התורה, עמ' 296)

* * *

שלוש הבחינות ב"ריח" המנויות במדרש (בנוי, חרב, בנוי) הן שלוש דרגות ב"ריח בגדיו" המופיע בראשיתו של פסוק זה.

מפרש אדמו"ר ה"צמח צדק":

בוהר ("ב רח) אמרו, ש"בגדיו" היינו הלבושים של אדם הראשון – "דיעש ה' אלוקים לאדם ולאשתו כותנות עור וילבישם" (בראשית ב). ובלבושים אלו היו שתי תקופות – תחילה, לפני חטא עץ הדעת, היו בבחינת "כותנות אור" (ראה בראשית רבה ספ"ב), ולאחר החטא נעשו "כותנות עור".

ואלו הן אפוא שלוש הדרגות:

בית המקדש בנוי – על-דרך "כותנות אור",

חרב – על-דרך "כותנות עור",

בנוי לעתיד לבוא – בחינת יתרון האור הבא על-ידי הבידור של "כותנות עור", שיתגלה לעתיד לבוא.

(אור-התורה, דף קמט)

פרשת תולדות

וקח לי משם שני גדיי עזים (כו,ט)

שני גדיי עזים: וכי שני גדיי עזים היה מאכלו של יצחק? אלא - פסח היה; האחד הקריב לפסח, והאחד עשה מטעמים (רש"י)

"שני גדיי עזים" - הם פסח וחגיגה; "את המטעמים ואת הלחם" (פסוק יז) - היינו הלחם דמצה; "ויבא לו יין" (פסוק כה) - הוא היין של ארבע כוסות. אך מרור לא הביא, כי מרור הוא בחינת גבורות, ואם היה מביא זאת ליצחק, שבחינתו גם היא גבורה, היה הדבר גורם להתגברות תוקף הדין.

(לקוטי לוי-יצחק עמי ק"ה)

ותאמר לו אמו עלי קללתך בני (כו,ג)

איזו הרגעה היא זו? כלום התנחם יעקב בעובדה שאם תבוא (ח"ו) קלה, תחול על ראש אמו?! אלא: הברכות באו מבחינה נעלית מאוד, דרגה שהיא למעלה מחכמה ושכל. משום כך ה"כלי" לקבלת השפעה וברכה זו היא עבודה במסירות-נפש, שהיא למעלה מטעם ודעת. זהו שאמרה רבקה: "עליי קללתך בני" - כדי לזכות בברכות נעלות אלה, מוכנה אני אפילו למסירות-נפש, אם יהיה בכך צורך. בדבריה אלו השפיעה על בנה שגם הוא יהיה מוכן ומזומן להסתכן למען הברכות.

(לקוטי-שיחות, כרך א, עמ' 54)

אנוכי עשו בכורך (כו,יט)

החסיד רבי הילל מפריטש אמר: כשלבש יעקב את בגדי עשיו אמר על עצמו "אנוכי עשיו בכורך". ללמדך, עד היכן מגיעה עוצם ה"קליפה" של לבושי הגויים... ואף שיעקב אמר זאת במרמה, כפירושו רש"י ("אנוכי המביא לך, ועשיו הוא בכורך") - הרי זה גופא ראייה שלבושי עשיו השפיעו, שאף יעקב, שהוא "איש תם", ידבר בעורמה ובמרמה! (רמ"ח אותיות, אות כג)

ויבא לו יין (כו,כה)

ארמי מיא לגו חמרא (זח"ג קפט)

יין - רמז לבחינת גבורה, כרשפי אש העולים מלמטה למעלה. מים - רמז לבחינת חסד, כמים היורדים מלמעלה למטה. ארמי מיא לגו חמרא - יעקב, שמידתו תפארת, המחברת ומזוגת חסד עם גבורה, מזג מים (חסד) לתוך היין (גבורה).

ואחר-כך "הנהג בהם מנהג דרך ארץ"⁴¹ ביציאתו לעולם, שזהו עניין של ירידה ויציאה מד' אמות של תפילה וד' אמות של תורה; ועל-דרך זה במשך ימי השבוע - שתחילה ישנו יום השבת שבו אין עוסקים בעבודתן החול, ומתמסרים לגמרי לענייני קדושה, ואחר-כך באים ששת ימי המעשה כו"⁴².

ובנוגע לכל עניינים אלו ישנה הוראת התורה, שכאשר "ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה", בחרון אף של עולם, הנהגה כאשר "עם לבן גרתי ותרי"ג מצוות שמרתי", שגם בזמן שעוסקים בענייני העולם קובעים עתים לתורה וכיוצא בזה, אזי זוכים לבנים ובנות, צאן ובקר וכו', והיינו, שלא זו בלבד שלא נעשה עניין של ירידה, אלא אדרבה, פועלים עלייה בכל העניינים שעוסקים בהם.

וכן הוא בנוגע לכללות זמן הגלות - שסוף-כל-סוף רואים שלא זו בלבד שלא נאבדים, אלא אדרבה, שלוקחים ומעלים את כל ענייני הגלות גופא, כמו שכתוב⁴³ "וניצלתם גו", לרוקן את הכל, את כל העניינים שיש להם מציאות, ו"בנערינו ובזקנינו נלך בבנינו ובבנותינו גו" נלך⁴⁴ לקראת משיח צדקנו אל הגאולה האמיתית והשלימה, במהרה בימינו.

(קטעים מהתוועדות שבת קודש פרשת תולדות, מברכים החדש וערב ראש-חדש כסלו ה'תשי"ז. 'תורת-מנחם - התוועדות' תשי"ז, חלק ראשון (יח) עמ' 75-78 - בלתי מוגה)

כאשר הנהגתו בעולם היא על-פי תורה, "עם לבן גרתי" "ותר"ג מצוות שמרתי", אזי לא זו בלבד שאינו מאבד מאומה, אלא אדרבה, הוא מרוויח יותר, שזוכה לבנים ובנות, בני בנים ובני בנות, עוסקים בתורה ובמצוות, והולך ומתעלה ברוחניות לגבי מדריגתו הקודמת, כמבואר בחסידות⁴⁵ בעניין העילוי שניתוסף אצל יעקב בכואו מחרן⁴⁶.

מ. ובפרטיות יותר יש בזה כמה עניינים:

לכל לראש - כללות העניין דירידת הנשמה בגוף, שהנשמה שחצובה מתחת כיסא הכבוד⁴⁷, ירדה מאיגרא רמה לכירא עמיקתא⁴⁸, אשר, עם היותה ירידה גדולה ביותר, הרי זו ירידה לצורך עלייה, כי, כאשר הנשמה משלימה את הכוונה למטה, אזי מתעלית הנשמה לדרגה נעלה יותר מכמו שהיתה לפני זה.

ועל-דרך זה לאחרי ירידת הנשמה למטה ישנו עניין זה בכללות חיי האדם - שהסדר הוא שבשנותיו הראשונות נמצא ב"חדר" וב"ישיבה", שאז מתעסק רק בענייני קדושה, ובשנים שלאחרי זה, בכוא הזמן שצריך להיות "רחיים בצווארו"⁴⁹, אזי יוצא לעולם, לקיים מה שנאמר⁵⁰ "וברכך הוי' אלוך בכל אשר תעשה", אשר, גם במצב הטוב ביותר הרי זה בכל זאת עניין של עשייה בעולם;

ועל-דרך זה בכל יום גופא - שהתחלת היום היא בעבודת התפלה, ואחר-כך לימוד התורה, "מבית-הכנסת לבית-המדרש"⁵¹,

44) ראה ר"ה ויצא יעקב תר"ל (סה"מ תר"ל עמ' כט ואילך).

45) ראה גם תו"מ ח"ד עמ' 153 ואילך.

46) זח"ג כט, רע"ב. וראה בהנסמן בנצ"ו לזח"א ק"ג, א.

47) על-פי לשון חז"ל - חגיגה ה, ב.

48) ראה הל' ת"ת לאדה"ז פ"ג ה"א ואילך. וש"נ.

49) פ' ראה טו, יח. 50) ראה ברכות בסופה.

51) שם לה, ב.

52) ראה גם תו"מ ח"ב עמ' 141 ואילך.

53) שמות ג, כב.

54) בא י, ט.

התייצבות "המשטר האמיתי"

המזבזבז בעולם מושפע ממזבז בני-ישראל

מהפכות בעולם הם מהסימנים שהובאו במדרשי חז"ל על התקופה דעקבתא דמשיחא, וכשרואים מהפכות גדולות בימינו אלה, הרי זה סימן נוסף שנמצאים אנו ברגעים האחרונים דעקבתא דמשיחא, ותיכף ומיד ממש בא משיח צדקנו.

ועוד עניין עיקרי – הנוגע גם ובעיקר מכאן ולהבא: כל המאורעות שבעולם משתלשלים מהנהגת בני-ישראל – שהרי מקרא מלא דיבר הכתוב "יצב גבולות עמים למספר בני-ישראל", היינו, שכל המאורעות שב"גבולות עמים", שבעים אומות העולם, קשורים ביציבות ותוקף עם "בני-ישראל". ולכן, כאשר בני-ישראל מוסיפים בעבודתם בלימוד התורה וקיום מצוותיה [הן העבודה דקיום התורה והמצוות, והן העבודה דבירור העולם, כולל ההשפעה על אומות העולם לקיים שבע מצוות בני נח], הרי זה פועל בדרך ממילא (ללא צורך בהתעסקות מיוחדת, אפילו לא במחשבה בלבד) קיום ועמידת העולם כולו, בכל שבעים אומות העולם, "יצב גבולות עמים".

יש לומר, שהשינויים שנעשו בעולם בתקופה האחרונה, המדגישים שזוהי התקופה דעקבתא דמשיחא – הם כתוצאה מעבודתם של ישראל בתקופה האחרונה, ובלשון הכתוב בפרשת השבוע – "תולדות יצחק, יעקב ועשו האמורים בפרשה", ובפרט בקשר ובשייכות עם שנת הארבעים, "ויהי יצחק בן ארבעים שנה", כנ"ל בארוכה.

ועניין זה מודגש בכינוס השלוחים העולמי – כאמור לעיל שהשלוחים שהתכנסו מכל המדינות שרחבי העולם הם באי-כוח דכל המדינות שבעולם, ולכן, הרי זה פועל בדרך ממילא על ההנהגה דכל המדינות שבעולם.

ויהי רצון – והוא העיקר – שיתוסף עוד יותר בעבודתם של ישראל, ובמילא יתוסף עוד יותר בהטבת מצב העולם כולו, בחסד וברחמים, בטוב הנראה והנגלה, על-ידי חיוק והתייצבות המשטר האמיתי של הקב"ה, בורא העולם ומנהיגו, ועד לקיום הייעוד "והיתה לה' המלוכה", גילוי מלכותו של הקב"ה בכל העולם, ו"אז אהפוך אל עמים שפה ברורה גו' לעובדו שכס אחד", ועד שהארץ עצמה תהיה באופן ש"מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים".

(מהתועדות שבת-קודש פרשת תולדות, ד' בכסלו ה'תשי"ג – יתורת-מנחם – התועדות-תשי"ג, כרך א, עמ' 422)

כשניעור משנתו מרגיש "אוויר של משיח"

תיכף כשניעור עצם הנשמה (שמתגלה עצם מציאותו ורק העצם) מרגיש בנשימת האוויר עניינו של משיח – אוויר של משיח. ובלשון חז"ל "רוחו של מלך המשיח".

ויש לומר ש"אוויר (רוח) של משיח" הוא למעלה גם מ"אורו של משיח". כי, אור של משיח מורה על ההתגלות דמשיח על-ידי פעולותיו (כמו "ילחם מלחמות ה'" עד ש"נצח", וכיוצא-בזה), מה-שאיך-כן אוויר של משיח מורה על העצם (חיות) דמשיח, כלומר, התגלות מציאותו (מציאות שקיימת גם לפני זה למלכות) בתור מלך המשיח, ולאחרי התגלות מציאותו (אוויר שבאיך-ערוך מאורו של משיח), מתחילה ההתגלות לעיני כל על-ידי פעולותיו (אורו של משיח).

(מהתועדות שבת-קודש פרשת תולדות תשנ"ב)

שיחה על "יחודא עילאה"

בהתועדות שבת-קודש פרשת ויצא, ט' בכסלו ה'תשי"ב ('תורת-מנחם – התועדות' תשי"ב, חלק א' עמוד 160) אמר הרבי:

אדמו"ר האמצעי אמר שהוא מאחל לעצמו ("יער ווינטשט זיך") שאברכים בלכתם ברחוב ישוחחו ביניהם אודות ייחודא תתאה וייחודא עילאה.

וסיים הרבי ואמר:

ברכה של צדיק ונשיא בישראל – בוודאי מתקיימת, וכיוון שכן, אין הדבר תלוי אלא באברכים עצמם, שבלכתם ברחוב, בברוקלין, כאן, בווייליאמסבורג וכיוצא בזה, ישוחחו ביניהם אודות יחודא תתאה ויחודא עילאה.

להשקיט תוקף נביעת המוחין

בהתועדות שבת-קודש פרשת וארא, מברכים החודש שבט תשי"א ('תורת-מנחם – התועדות' תשי"א, חלק ראשון עמוד 178) הסביר הרבי פשר הנהגה מסויימת אצל הרבי האמצעי ואגב כך סיפר על הסדר בעת חזרת המאמרים על-ידו:

מסופר אודות אדמו"ר האמצעי שבעת אמירת חסידות היה אומר לפעמים "שא שא".

[אף שבוודאי לא היה צורך להשקיט את הקהל, שכן, בשעה שאדמו"ר האמצעי היה אומר חסידות שרר שקט מוחלט, עד כדי כך, שבין כל הקהל הגדול שהיה נוכח בעת אמירת חסידות לא נשמע אפילו קול שיעול, כיחה וניעה כו' (גם אצל אלה שהיו רגילים להשתעל מצד מצב בריאותם); הקול היחידי שנשמע היה קול המאמר חסידות, שחדר את כולם ("יעס האט אלעמען דורכגענומען"), הן אלה שהבינו את המאמר והן אלה שלא הבינו את המאמר.]

– פעם ביקר בליובוויטש ה"אינספקטאר" הייבנטאל, ועבר סמוך לחצרו של אדמו"ר האמצעי בעת אמירת חסידות, ובראותו את ריבוי האנשים העומדים בשקט מוחלט וללא תנועה כו', התפלא מאוד על היכולת לרתק ("ניעמען") אנשים רבים כל-כך.

והסביר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נייע שאמירת "שא שא" היתה כדי להשקיט את תוקף נביעת המוחין, אשר לאחרי הבנת העניין ניתוסף מיד עומק חדש בהעניין שמביא סברא הפכית, כהלשון הרגיל במאמרי אדמו"ר האמצעי: "דלא כנ"ל".

מינוי ל"התקשרות"

ניתן לקבל את גיליון "התקשרות" ישירות הביתה באמצעות הדואר.

מינוי לשנה: 177 ש"ח (ב-4 תשלומים).

מינוי לחצי שנה: 88 ש"ח (ב-2 תשלומים).

את השם, הכתובת והתשלום יש להעביר לפי הכתובת: "התקשרות", מחלקת המנויים, ת"ד 14 כפר חב"ד 72915

להוסיף בלימוד החסידות והפצתה

לארגן התוועדות חסידיות בכל מקום ומקום

ההוראה מכל האמור לעיל – בנוגע למעשה בפועל:

בעמדנו בהתחלת חודש כסלו, שבו היה הגילוי דפנימיות התורה, תורת החסידות – יש להוסיף ביתר שאת וביתר עוז בלימוד תורת החסידות (נוסף על השיעורים הקבועים בנגלה דתורה) והפצתה חוצה.

ובנוגע לפועל – בכל יום ויום מימי חודש כסלו ילמדו (ומה טוב – ברכים) עניין (נוסף) בתורת החסידות, ומה טוב – מתורתם של ג' אבות החסידות, הבעש"ט, המגיד ואדמו"ר הזקן, ומי שיש ביכולתו – יוסיף וילמד גם מתורתם של כל רבותינו נשיאינו עד לתורתו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו.

ונוסף על הלימוד בעצמו – ישתדל כל אחד ואחד גם בהפצת המעיינות חוצה, לפעול על עוד יהודים שיעשו כן.

ומובן, שכל זה שייך גם לנשים, הן בנוגע ללימודן בעצמן, והן בנוגע לפעולתן על עוד נשים בישראל, ובפרט על-פי האמור לעיל אודות גודל מעלתן של נשי ישראל, דוגמת האמהות כו', גם בנוגע לגילוי תורת החסידות, כנ"ל.

וזאת ועוד: לארגן התוועדות חסידיות במועדים וימים טובים החסידיים (אנשים בפני עצמם, ונשים בפני עצמן) בכל מקום ומקום, הן במקומות הקרובים והן במקומות הרחוקים (בגשמיות, ועל-אחת-כמה-וכמה ברוחניות, שבהם צריכה להיות השתדלות יתירה, כיתרון האור מן החושך), הן בחוץ לארץ והן (ועל-אחת-כמה-וכמה) בארץ-ישראל, ובוודאי – בד' אמותיו של כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, ממלא מקומם של כל נשיאי החסידות, אשר (יהי רצון, אשר) בקרוב ממש (עוד לפני יו"ד כסלו וי"ט כסלו כו') יקבעו ד' אמות אלו בארץ-ישראל.

ולכל לראש – המועד הקרוב בזמן – חג הגאולה יו"ד כסלו... שיחגגוהו בכל מקום ומקום באופן המתאים, ומתוך "שטורעם" דקדושה, כולל ובמיוחד – לעורר אודות ההוספה בלימוד תורת החסידות והפצת המעיינות חוצה.

וכדי שיהיה בסדר מסודר (ביחד עם ה"שטורעם" דקדושה) – יש להתחיל ההכנות לזה בעוד מועד, כולל גם הפירסום על דרך זה בכל מקום ומקום.

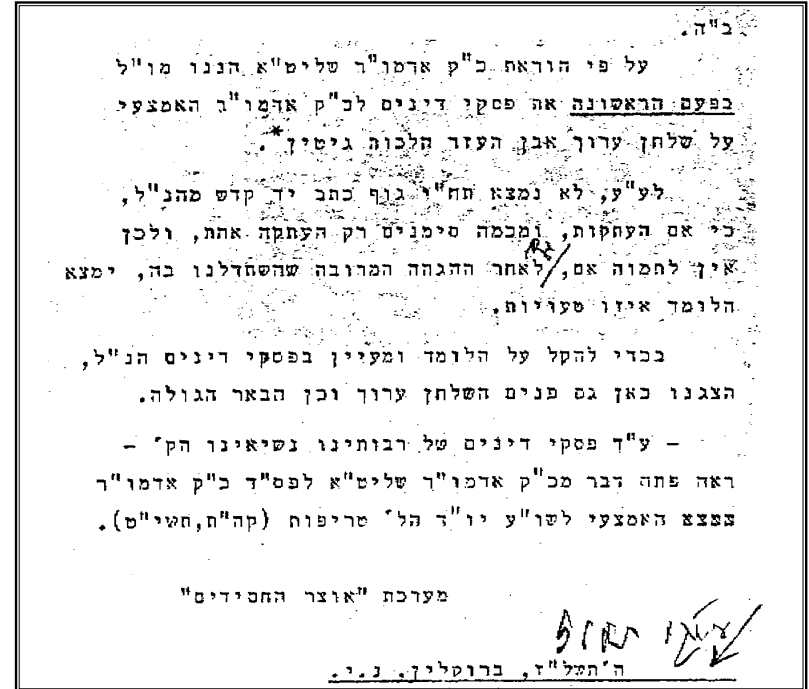
ויהי רצון שקבלת החלטות טובות בכל הנ"ל תמהר ותזרז ותביא תיכף ומיד את השכר – אתי מר דא מלכא משיחא על-ידי הפצת המעיינות חוצה.

ויוכיחם להמשכת כל הברכות – "ויתן לך האלוקים מטל השמים וגו'", ברכות הכי נעלות, כולל גם הברכה הכי עיקרית – גאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, שאז יתגלה שלימות התענוג והצחוק העליון, ענייניו של יצחק, ולכן, לעתיד לבוא יאמרו ליצחק דווקא כי "אתה אבינו".

(משיחות ראש-חודש כסלו ושבת פרשת תולדות היתשמי"ט – יתורת-מנחם – התוועדות: תשמ"ט, כרך א, עמ' 384-385)

מראש...

פסקי דינים מכ"ק אדמו"ר האמצעי על הלכות גיטין ראו אור בהוצאת 'קה"ת' בשנת תשל"ז.

דבר המוציאם-לאור של "פסקי דינים לכ"ק אדמו"ר האמצעי", בשנת תשל"ז, עם הגהות הרבי בכ"ק

מסירת פ"נ לאדמו"ר האמצעי

בהתוועדות שבת-קודש פרשת ויצא, ט' בכסלו תשי"א (תורת-מנחם – התוועדות) תשי"א, חלק ראשון עמ' 106-105), אמר הרבי:

באחד ממכתביו מבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר גודל העניין דשמירת יום ההילולא של צדיק בלימוד והתוועדות, ובו מספר אודות יום ההילולא טי' כסלו שנת תרנ"ז, שחל בשבת פרשת ויצא (כקביעות שנה זו), ואז אמר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נייע מאמר

נקל לשער שאילו היתה אפשרות להיכנס עתה אל אדמו"ר האמצעי וליתן לו פדיון, היה בוודאי כל אחד ממהר להיכנס (יער וואלט גארניט געקלערט און וואלט באלד אריין) וליתן פדיון.

ועל-פי האמור ישנה האפשרות עתה ליתן פדיון לאדמו"ר האמצעי – בהתוועדות שמתקיימת עתה, ובלימוד תורתו (לאחרי ההתוועדות, כשכל אחד יחזור לביתו), ללמוד עניין באחד מספריו של אדמו"ר האמצעי, בעל ההילולא.

כ"ק אדמו"ר האמצעי

"פעמים צריך היה להזכיר את אדמו"ר האמצעי על־דבר אכילה, שתינה ושינה" □ אדמו"ר הזקן ציווה לכתוב על אדמו"ר האמצעי "העניו באמת" □ לקראת ט' בכסלו, יום ההולדת ויום ההילולא של רבנו האמצעי ולרגל י' בכסלו, חג הגאולה שלו

מאת הרב מרדכי־מנשה לאופר

ניכר כלל תנועות חיצוניות, לפעמים היה נופל טליתו (מראשו) על כתפיו.

בין מנחה לנעילה – ביום־הכיפורים – היה יושב בשטריימעל (דבר שלא עשו, לא אדמו"ר הזקן ולא הצמח־צדק, ואם ישאלו פארוואס [=מפני מה?] גם על זה ענה אדמו"ר מהר"ש נ"ע כאשר רוצים לדעת הכול וכי' (מוקינים מהר).

התבייש מקדושת התורה

עוד סיפר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ לכ"ק אדמו"ר נשיא דורנו (רשימות', חוברת קכב, סעיף ב):

מקובל אשר אדמו"ר האמצעי לא היה עולה לתורה כי אם בשמחת־תורה עם כל הנערים, וסיבת הדבר – הוא התבייש מגודל קדושת התורה כי... אומרים אשר גם בשנת האבילות לא היה יורד לפני התיבה, ורק אמר קדיש.

בקין תרצ"ב סיפר כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ (רשימות', חוברת קפ, עמ' 328):

אדמו"ר הזקן ציווה לכתוב על אדמו"ר האמצעי: "העניו באמת"

ברשימותיו שם ציין כ"ק אדמו"ר:

וביאר כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א: "השפל – זהו שהוא שפל גס־כך. אבל "עניו" – כשנצרך מראה התנשאות.

נפתח בהתבטאות של הרבי, על "עניינו המיוחד של אדמו"ר האמצעי", בליל ד' דחג־הסוכות תשמ"ג (התוועדות' תשמ"ג, כרך א, עמ' 199):

ענינו המיוחד של אדמו"ר האמצעי בתורת חסידות חבי"ד הוא "רחובות הנהר" דבינה; כפי שרואים בפועל שמאמרי דא"ח של אדמו"ר האמצעי הם באופן של הרחבת ואריכות הביאור – "רחובות הנהר", ועד שעניין זה מתבטא גם בריבוי מאמרי חסידות שנדפסו בחייו על ידי אדמו"ר האמצעי.

מופשט מענייני עולם־הזה

ברשימות כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, מדברי חמיו, כ"ק אדמו"ר הריי"צ, בליל כ' כסלו תרצ"ג (נדפסו ב'רשימות', חוברת קעא אות יו"ד), נכתב:

פעמים צריך היה להזכיר את [כ"ק] אדמו"ר האמצעי על־דבר אכילה, שתינה ושינה.

אמר אדמו"ר הזקן, בטוח אני שאין צריך להזכיר את אדמו"ר האמצעי (בעת דביקותו בתפילתו) על־דבר אמירת "והוא־רחום" הארוך בשני וחמישי, וייעלה ויבוא" (בראש־חודש), כן בעת תפילתו, רואה את העניינים למעלה, אבל (מצד) המתיקות ותפלות שבת – היה צורך בעומד על גביו.

ובשעה שהיה אדמו"ר האמצעי מתפלל לא היה

בצל וחסידות...

בשיחת ליל א' דחג הסוכות תשמ"ה (תורת־מנחה – התוועדות' תשמ"ה, כרך א, עמ' 223) אמר הרבי: ידוע הסיפור אודות אחד מחסידיו אדמו"ר האמצעי שהתאונן שחזרת המאמרים ששמע בליובאוויטש בכל מקום שעובר בלכתו מליובאוויטש לביתו (כפי שהיה נהוג בימים ההם על־פי ציווי אדמו"ר האמצעי), פועלת אצלו רגש של ישות, והדבר אכן נוגע לו באמת... השיב לו על כך אדמו"ר האמצעי: "א ציבעלע זאל פון דיר ווערן אבער חסידות זאלסטו חזר'ן"! [=לבצל תיעשה, אך חסידות תוסיף לחזור].

והרי ידוע גודל הדיוק בדברי רבותינו נשיאינו, ובענייננו: הדיוק ד"ציבעלע" (בצל) דווקא – להיותו דבר חריף, שגם מעט בכמות פועל הטבת המאכל כולו (כנראה כמוחש) ועד כדי כך, שאפילו בדבר הגותן טעם לפגם, פועלת החריפות שיהיה נותן טעם לשבח (כפי שמצינו בהלכה).

"בשביל זה היה כדאי כל המאסר"

בשבת־קודש פרשת ויצא, ט' בכסלו תשמ"ב, אמר הרבי מאמר חסידות ש'דיבור המתחיל' שלו היה הפסוק "אתה אחד ושמן אחד כו'". בראשיתו הביא הרבי מהמבואר במאמר (ר"ה זה) של כ"ק אדמו"ר האמצעי, "שכנראה הוא הדרוש אתה אחד שאמרו בשבת־קודש האחרון בשבתו במאסר (שבת – פרשת ויצא, ט' כסלו, תקפ"ז) קודם תפילת המנחה".

ובהמשך (ספר המאמרים – מלוקט, חלק ב, כסלו, עמ' נו) באות ז' נאמר:

ויש לומר דזהו גם הקשר דאמירת דרוש זה לשבת־קודש האחרון של המאסר, ערב יום הגאולה, דהנה ידוע שעלידי המאסר נעשה עליו גדול יותר כו'. ועל־דרך מאמר רז"ל הזית כשכותשין אותו (דווקא) הוא נותן שמנו... עלידי המאסר ניתוסף בזה, ויש־לומר שעד להוספה באין־ערך... שהמאסר

היה בהסכמתו, כי כל צדיק וצדיק הוא מושל ושולט על כל העניינים הגשמיים שלו, וכל מאורע עמו הוא בהסכמתו. ומה שהסכים על המאסר אף שזה היה קשור עם יסורים וכי ועם מניעת הפצת תורת החסידות (בעת שבתו במאסר), מובן מזה גודל העילוי דהפצת המעיינות שנתחדש לאחר גאולתו דווקא, עד שבשביל זה היה כדאי כל המאסר.

להתרכז בהבנת תוכן העניין

בהתוועדות שבת־קודש פרשת נשא תשמ"ג (התוועדות' תשמ"ג, כרך ג, עמ' 1594) אמר כ"ק אדמו"ר:

כ"ק מו"ח אדמו"ר סיפר לי שאדמו"ר האמצעי לא רצה שיעמדו על דיוקי הלשונות בדבריו כו'.

והשייכות דסיפור זה אלי (שלקן סיפר לי זאת כ"ק מו"ח אדמו"ר) מובנת – שהרי גם אני צריך לבקש שלא יתפלפלו בדיוקי הלשונות כו', אלא להתרכז בעיון והבנת תוכן העניין, על־פי המקורות המצויינים כו'.

"כך התנהג אביו"

בי' בסיוון תש"נ התבטא הרבי (התוועדות' תש"נ, כרך ד, עמ' 325): "ההנהגה של ליובאוויטש (שזוהי אגב גם ההנהגה של בעלז) בעניין שינה בסוכה ידועה ומפורסמת לכל יותר ממאה שנה, עוד בזמנו של אדמו"ר האמצעי, שנוסף לכך שהיה בעצמו למדן גדול, התנהג כך מפני שכך התנהג אביו, אדמו"ר הזקן, בעל התניא והשולחן־ערוך!".

"והעיקר, מאדמו"ר האמצעי"

כב' במנחה־אב תשי"ד (אגרות־קודש, כרך ט, עמ' רכב) כותב הרבי להרה"ח ר' יהודה שמוטקין:

נתקבל היום על־ידי מוהר"א ש"י פארוז ביכל ובו איזה שו"ת [=שאלות ותשובות] בנגלה מהצמח־צדק ושו"ת ממוהר"ן מזבורובה והעיקר מאדמו"ר האמצעי על הלכות גיטין. על־כל־פינים כך כתוב בהביכל, ומטובו להודיעני סדר השתלשלות כתבים אלו והסמוכות שהם מהניל, ותשואת־חן